

ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СІЛЬСЬКИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Ігор Андрощук, старший викладач

кафедри теорії та методики трудового і професійного навчання
Хмельницького національного університету

ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СІЛЬСЬКИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті розкрито зміст модульного підходу, визначено доцільність його використання під час обґрунтування змісту профільної технологічної підготовки учнів старших класів сільських загальноосвітніх навчальних закладів.

Вступ. Одним із основних положень національної доктрини розвитку освіти є забезпечення загального розвитку школярів, підготовка їх до виконання функцій трудівників [1]. У розв'язанні цього завдання велика роль належить змісту шкільної освіти, зокрема, навчальним планам і програмам, які повинні мати розвивальний особистісно зорієнтований характер.

Для роботи шкіл, зокрема, сільських, за такими навчальними програмами важливою умовою є їх право на надання, а учням на отримання в повному обсязі глибоких та якісних знань, сформованих умінь і навичок із використанням новітніх та прогресивних форм і методів навчання, виховання, розвитку. При цьому необхідно зазначити, під час вирішення проблеми якісної технологічної підготовки школярів до самостійної сільськогосподарської діяльності, акцент необхідно робити, в першу чергу, на проектуванні відповідної програми підготовки на цілісній та особистісно зорієнтованій основі.

Постановка проблеми. На жаль, сьогодні, за наявності необхідності в реформуванні освіти, головна увага зосереджена на організації навчально-виховного процесу, методи навчання, матеріально-технічному забезпеченні навчальних закладів, але не завжди усвідомлюється важливість внесення змін не лише до змісту програм, а й до принципів їх побудови та подачі навчального матеріалу. Адже саме від основного підходу до обґрунтування змісту навчання залежить, які форми та методи організації навчально-виховної діяльності доцільно вибрати, щоб досягти поставлених завдань.

Аналіз останніх досліджень. Проаналізувавши існуючі програми сільськогосподарського напряму навчання, розраховані на учнів 10 – 11 класів [2 – 5], ми дійшли висновку, що вони мають однобічну орієнтацію на формування у шко-

лярів умінь, необхідних для сільськогосподарської діяльності. Так, у пояснювальних записках таких програм, в місцях поставлених завдань, які вони повинні виконати, говориться про необхідність розв'язання таких конкретних завдань: дати учням основи біологічних, хімічних, агротехнічних, економічних, правових знань в галузі рослинництва і тваринництва; забезпечити практичну спрямованість курсу, ознайомити з основними напрямками розвитку рослинництва, тваринництва і механізації сільськогосподарського виробництва, дати уявлення про зміст праці за сільськогосподарськими професіями; розвинути вміння спостерігати за зростом і розвитком рослинних і тваринних організмів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, користуватися логічними прийомами мислення, а також сформувати практичні навички проведення робіт у рослинництві, тваринництві і механізації сільськогосподарського виробництва. Головний недолік цих програм полягає в тому, що зміст освіти у достатній мірі не передбачає створення умов для розвитку особистості кожного школяра, бо до нього не входить формування в учнів досвіду творчої та дослідницької діяльності. Ще одним їхнім недоліком є відсутність спрямованості на шляхи перетворення знань школярів в особистісні цінності, закріплення практичних умінь та навичок безпосередньо на виробництві, в реальних умовах сьогоденного господарювання на селі. Ці програми не забезпечують формування в учня емоційно-вольового ставлення до світу і самого себе, не дають школярам відчути себе господарями власної землі. Можна констатувати суперечність між потребою сільської школи у забезпеченні професійного самовизначення учнів у процесі засвоєння змісту відповідного курсу і недостатніми особистісно-розвивальними можливостями існуючих навчальних програм.

ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОБГРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СІЛЬСЬКИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Результати аналізу показали, що для навчальних програм характерними є поділ на дві частини: основну (стабільну) та варіативну (неоснову), кожна з яких в свою чергу складається з окремих, не пов'язаних між собою розділів. Так, наприклад, програма для середніх закладів освіти з трудового навчання, профіль підготовки – основи господарської діяльності, в основній частині передбачає вивчення наступних розділів: “Основні відомості про домашнє господарювання. Культура побуту” (2 год.), “Основи економічних знань” (8 год.), “Культура праці. Створення безпечних умов для життєдіяльності людини” (2 год.), “Естетика праці. Архітектура. Дизайн” (2 год.), “Загальні відомості про види стандартів і системи документації” (2 год.) [5]. Загальна кількість годин, що відводиться програмою на вивчення даних розділів основної частини, становить – 16 як для 10, так і для 11 класів. На нашу думку, така побудова змісту трудової підготовки та відведена кількість годин не дозволяють підготувати старшокласників до майбутньої трудової діяльності, розширити політехнічний та технологічний світогляд, розвивати технічну творчість, а тим більше формувати в учнів необхідні уміння та навички не лише професійної, а й допрофесійної підготовки. В кращому випадку вчитель зможе сформулювати лише уявлення про певні види трудової діяльності, культуру побуту, елементи ринкових відносин або стандартів.

Постає необхідність пошуку нових підходів до обґрунтування та побудови змісту технологічної підготовки учнів старших класів. Таким підходом, на нашу думку, є модульний підхід, який спрямований на інтенсифікацію навчально-виховного процесу за рахунок більш ефективного використання розумового потенціалу учнів. Його використання дозволяє перевести навчання на суб'єкт-суб'єктну основу, індивідуалізувати роботу з окремими учнями, змінити форми та методи навчання. При цьому використання даного підходу, передбачає наявність сукупності модулів, які можуть вивчатися, як окремо юнаками і дівчатами, так і спільно обома статтями.

Навчальний модуль – це цілісна функціональна одиниця, що оптимізує психо-соціальний розвиток учня і вчителя. Психолого-дидактичними засобами реалізації навчального модуля є педагогічно адаптована система понять у вигляді системи знань, духовних цінностей [6]. Вибір того чи іншого модуля визначається інтересами учнів, наявною навчально-матеріальною базою, виробничим оточенням. Кількість годин на вивчення модуля, розділу може варіюватися залежно від визначених пріоритетів у засвоєнні різних техно-

логій, техніки сільськогосподарського виробництва.

Зміст навчання являє собою закінчений самостійний комплекс, засвоєння якого відбувається відповідно до поставленої мети. Дидактична мета формулюється для учня таким чином, щоб у ній було відображено не лише необхідний об'єм знань, вмінь та навичок, але й рівень їх засвоєння. Але це не є процес сприймання чогось готового. Головне – організувати учнів для самостійної пізнавальної діяльності.

Тобто він змушує не лише по-іншому підходити до укладання навчальних програм, а й до перегляду педагогічних технологій, організації навчального-процесу в межах окремого класу і навчального закладу в цілому.

Теорія модульного навчання, а отже і модульного підходу, базується на специфічних принципах, тісно пов'язаних із загально-дидактичними. Вони виступають як керівні ідеї модульного навчання. Це наступні принципи: модульності; виділення зі змісту навчання відокремлених елементів; динамічності; дієвості, оперативності знань і їх системності; гнучкості; усвідомленої перспективи; різнобічності методичного консультування; паритетності.

Принцип модульності полягає в тому, що навчальний матеріал потрібно конструювати таким чином, аби він забезпечував досягнення дидактичної мети, поставленої перед учнями. Він повинен бути поданий закінченим блоком. Відповідно до навчального матеріалу потрібно інтегрувати різні види і форми навчання, підпорядковані досягненню поставлених цілей.

Принцип виділення зі змісту навчання відокремлених елементів потребує розглядати навчальний матеріал в рамках модуля, спрямованого на вирішення інтегрованої дидактичної цілі. В загальній дидактичній меті потрібно виділяти структуру часткових цілей: досягнення будь-якої із них повністю забезпечується навчальним матеріалом кожного елементу; сукупність елементів, які служать для досягнення окремих часткових цілей або однієї інтегрованої цілі, складає один модуль.

Принцип динамічності забезпечує вільний зміст модулів з урахуванням запитів суспільства. Навчальний матеріал повинен постійно перероблятися і оновлюватися.

Принцип системності, дієвості і оперативності знань можливий тільки в нерозривному зв'язку з умінням. Цілі в модульному навчанні повинні бути сформульовані в назвах методів діяльності (розумової або практичної) і способів дій. Навчання організовується на основі проблемного підходу до

ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СІЛЬСЬКИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ

засвоєння знань тем, для забезпечення творчого підходу до навчання.

Принцип гнучкості потребує побудови програми таким чином, щоб вона забезпечила індивідуальні потреби учнів змістом навчання і шляхом його засвоєння. Суть принципу – в забезпеченні гнучкості побудови індивідуалізованого змісту навчання і простоти вибору: учень вибирає шлях і відповідно – темп засвоєння. По вихідній діагностиці знань створюють структуру конкретного модуля. Індивідуалізацію технології навчання учня забезпечує методична частина модуля. Після досягнення визначеної цілі потрібен контроль і самоконтроль.

Принцип усвідомленої перспективи вимагає усвідомлення учнями близьких, середніх і віддалених цілей навчання. В програмі повинна відображатися точна дидактична ціль, яку учень повинен зрозуміти, усвідомити і побачити кінцевий результат. На початку кожного модуля потрібно конкретно вказувати інтегровані цілі навчання, які ведуть до результатів діяльності.

Принцип різнобічності методичного консультування полягає в тому, що навчальний матеріал повинен подаватися в модулях з використанням особистих пояснюючих методів для забезпечен-

Всі принципи взаємозв'язані, спираються на загальнодидактичні цілі і зв'язані з ними.

Результати власних досліджень. Отже, створення принципово нової за своєю спрямованістю на сучасні теоретичні та методичні засади програми інтегрованого курсу з трудового навчання для учнів 10 – 12 класів в межах шкільного компоненту освіти, яка б базувалася на вище зазначених принципах є актуальним і необхідним. При її розробці необхідно пам'ятати, що основний засіб модульного підходу – модульна програма, яка складається з окремих модулів та повинна враховувати: цільове призначення інформаційного матеріалу; сполучення комплексних інтегруючих і часткових дидактичних цілей; повноту навчального матеріалу в модулях; відносну самостійність елементів модуля; реалізацію оберненого зв'язку; оптимальну передачу інформаційного і методичного матеріалу.

Враховуючи основні принципи та вимоги модульного підходу до розробки програми, було створено Програму для сільських загальноосвітніх навчальних закладів з основ сільськогосподарського виробництва для учнів 10 – 11 класів. Тематичні плани модулів даної програми подано в таблиці 1.

Таблиця 1.

Загальний тематичний план

№	Назва модуля	К-сть год.
1.	Технологія рослинництва	35
2.	Технологія переробки та зберігання продуктів рослинництва та тваринництва	35
3.	Основи тваринництва	35
4.	Автотракторна справа	68
5.	Сільськогосподарські машини	68
6.	Економіка і організація аграрного виробництва	35
7.	Механізація присадибного господарства	68
8.	Плодівництво	35
9.	Овочівництво	35
10.	Бджільництво	35

ня засвоєння інформації. Пропонуються різні методи і шляхи засвоєння змісту навчання, які учень може вільно вибирати. Повинно здійснюватись методичне консультування.

Принцип паритетності вимагає, щоб модульна програма забезпечила можливість самостійного засвоєння знань визначеного рівня учнями. Модулі повинні створювати умови для спільного досягнення учителем і учнем оптимального шляху вивчення.

Ця програма трудового навчання максимально враховує всі особливості функціонування сільського навчального закладу (малокомплектність, слабка навчально-матеріальна база шкільних майстерень, віддаленість від позашкільних установ, регіональні та національні аспекти розвитку народних ремесел і промислів) та розвитку сучасного сільськогосподарського виробництва (сезонність робіт, багатокладність,

ВИКОРИСТАННЯ МОДУЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ОБҐРУНТУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СІЛЬСЬКИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ

провідні галузі сільського господарства, районів культури і т.д.), є мобільною, багатоваріантною, зручною для реалізації її вчителями сільської школи.

Програма розрахована для сільських загальноосвітніх навчальних закладів, які обрали універсальний (академічний) профіль навчання. При умові збільшення кількості годин на вивчення того чи іншого модуля, програму можна адаптувати до технологічного профілю.

Головною метою запропонованої програми технологічної підготовки сільськогосподарського профілю є формування у старшокласників системи знань як особистісних цінностей, необхідних спеціалістові сільського господарства для виконання всіх необхідних функцій.

Впровадження програми обумовлено не лише потребами держави в організації професійної орієнтації школярів, але й потребами самих учнів у самореалізації. Мова йде не тільки про те, що всім мешканцям села як господарям потрібні глибокі знання в галузі тваринництва, агротехніки, сільськогосподарської техніки тощо, а й про розвиваючі потенціали самого процесу вивчення курсу, про його потенційні можливості забезпечувати єдність розвитку свідомості і самосвідомості кожного школяра.

У структурному відношенні програма має 10 взаємопов'язаних модулів, на вивчення яких у сумі відводиться 350 годин. При необхідності кількість годин можна збільшити за рахунок введення нових перспективних тем, які відображатимуть специфіку певного регіону. Окрім того, передбачено дві виробничі практики в структурних підрозділах сільських підприємств (по закінченні десятого класу – 60 год, та по закінченні 11 класу – 60 год). Кожен модуль може виступати не лише складовою програми, а й виконувати роль повністю автономного курсу підготовки старшокласників до сільськогосподарської діяльності.

Програмою передбачено охоплення учнів науковою, науково-дослідницькою роботою, пов'язаною з вивченням особливостей вирощування пшениці, жита, картоплі, кукурудзи, соняшника та інших культур в умовах України, розведення бджіл, догляду за домашніми тваринами та птицею, удосконаленням сільськогосподарських знарядь праці і т.п., з переконанням у справедливості певних народних прикмет, з пошуком у регіоні кращих прикладів сільськогосподарського виробництва тощо.

У змісті програми інтегруються знання з: а) трудового навчання (аспект засвоєння учнями цінностей сільськогосподарської праці); б) основ вибору професії (аспект одержання профінформації

та профконсультації); в) народознавства (аспект вивчення звичаїв і традицій українського народу, пов'язаних з обробкою землі); г) теорії обліку і аудиту, менеджменту (аспект оволодіння науковими основами і мистецтвом управління фермерським господарством); г) психології професійного самовиховання і самоосвіти (аспект орієнтації учнів на оволодіння технологією професійного самовиховання і самоосвіти в галузі підготовки до сільськогосподарської праці).

При створенні програми ми врахували особливості роботи сучасного сільського загальноосвітнього навчального закладу, життєдіяльності учнів та вчителів, природного та соціокультурного середовища. Ми брали до уваги не лише сучасний стан сільськогосподарського виробництва в регіоні, але й у державі, її національні та демографічні особливості. Враховувалося, що педагогічна взаємодія вчителя трудового навчання та фахівця сільського господарства є головним засобом цілісного розвитку індивідуальності школяра (духовного, психічного, фізичного і соціального), формування його готовності до виконання функцій селянина і до професійного саморозвитку.

Реалізація завдань програми пов'язувалася з використанням педагогами механізмів стимулювання навчально-пізнавальної, предметно-перетворювальної, професійно-комунікативної та оціночно-орієнтаційної активності кожного школяра. Вивчення учнями тем усіх розділів передбачає їх включення в ситуації взаємодії з учителем, фахівцем сільського господарства, один з одним, батьками, селянами.

Основна цільова орієнтація нашої програми – підготовка до майбутньої трудової діяльності, формування готовності до сільськогосподарської праці, розвиток національної свідомості і самосвідомості майбутнього робітника сільського господарства. Вчителеві належить створювати на уроках умови для засвоєння учнями знань про розвиток і особливості різних галузей сільського господарства. Організація творчої діяльності школярів з конкретним змістом матеріалу, спрямування їх зусиль на оцінку свого ставлення до певних цінностей працівника сільського господарства, і як наслідок – створення умов їх переживання як особистісних – ось що при цьому стає головними педагогічними засобами вчителя. У результаті досягається мета – усвідомлення школярами особистої відповідальності за збереження і розвиток народних традицій, відродження української сільськогосподарської культури і виробництва в цілому.

Ще одним потенціалом програми є забезпе-

ОПТИМІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО РЕКЛАМНОГО ПРОЦЕСУ ШЛЯХОМ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ВМІНЬ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІХ МАРКЕТОЛОГІВ

чення практичного компонента готовності учнів до сільськогосподарської праці. Тобто вчителі мають можливість спиратися на програму як засіб оволодіння учнями системними і функціональними характеристиками сільськогосподарської діяльності. Має місце й “озброєння” вчителя комплексом спеціальних знань і завдань, за допомогою яких у старшокласників формуються значущі для сільського працівника моральні цінності, готовність естетично ставитися до природи і сільськогосподарської праці, забезпечувати її творчий характер тощо.

Висновки. Отже, модульний підхід до навчання якнайкраще відповідає завданням сучасної школи: забезпечити інтелектуальний розвиток особистості, сформувати її морально-духовні цінності, підготувати до майбутньої трудової діяльності. Його використання для обґрунтування змісту програми трудового навчання дозволяє максимально врахувати всі особливості функціонування сільського навчального закладу та роз-

витку сучасного сільськогосподарського виробництва, що в свою чергу дозволяє формувати необхідні технологічні знання, вміння і навички у старшокласників сільських загальноосвітніх навчальних закладів.

1. Національна доктрина розвитку освіти // *Освіта України*. – 2002. – №33.

2. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 10 – 11 класи. – К.: Перун, 1996. – 154 с.

3. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 10 – 11 класи. – К.: Шкільний світ, 2001. – 112 с.

4. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 8 – 11 класи. – К.: Шкільний світ, 2001. – 160 с.

5. Програми для середніх закладів освіти. Трудове навчання. Деревообробка 8 – 11 класи. – К.: Перун, 1998. – 48 с.

6. Фурман А.В. Проблемні ситуації в навчанні. – К.: Рад. школа, 1991. – 212 с.

Інна Ромащенко, викладач кафедри іноземних мов,
Академія муніципального управління
м. Київ

ОПТИМІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО РЕКЛАМНОГО ПРОЦЕСУ ШЛЯХОМ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ВМІНЬ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ МАЙБУТНІХ МАРКЕТОЛОГІВ

У статті досліджується наукова проблема вивчення студентами економічних напрямків навчання – майбутніми маркетологами – однієї із тем відповідного курсу навчання маркетингу реклами іноземною мовою, що сприятиме формуванню у них високих професійних компетенцій.

Постановка завдання. Сучасна реклама – невід’ємна частина ринкової діяльності або маркетингу (від англ. market-ринок) [6, 34]. Як відзначено у підручнику М.В. Вачевського, яким би якісним не був товар, обсяг його продажу багато в чому залежить від привабливості його образу, а також від здійснення заходів щодо стимулювання збуту, а саме – від реклами, пропаганди і власне продажу.

У навчальному посібнику Примак Т.О. реклама визначається як складне, багатогранне за своєю сутністю і структурою соціальне явище, яке впродовж багатьох років відіграє важливу роль у житті людського суспільства. Реклама

існує для того, щоб схилити до купівлі товару (послуги) стільки споживачів, скільки необхідно для того, щоб цей товарпослугу було вигідно виготовляти. Реклама стимулює зростання економіки держави, сприяє розширенню суспільного виробництва, зростанню обсягу капіталовкладень і кількості робочих місць. Вона також підтримує конкуренцію, розширює ринки збуту, сприяє прискоренню обігу коштів, чим підвищує ефективність суспільного виробництва в цілому [12, 21]. Причому цей вплив реклама справляє не сама по собі, а як частина взаємозалежного механізму сил, що називається “ринковою сумішшю” [8, 9]. Оскільки товарна політика маркетин-